

د افغانستان اسلامي امارت
د لوړو زده کړو وزارت
کندوز پوهنتون
د محصلانو چارو معاونیت

پالیسی انصاف و عدالت پوهنتون کندز

سال ۱۴۰۳

ترتیب کننده: معاونیت امور محصلان پوهنتون کندز

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱ مقدمه

فصل اول

۳ اصول کلی

۳ ۱. رعایت کرامت انسانی و ارزش‌های اسلامی:

۴ ۲. برابری در دسترسی به فرصت‌های آموزشی:

۴ ۳. پایبندی به شفافیت در تمام امور آکادمیک:

۴ حقوق محصلین

۵ ۱. حق برخورداری از آموزش برابر و شفاف:

۵ ۲. حق اعتراض در صورت وقوع بی‌عدالتی:

۵ ۳. حق دریافت خدمات مشاوره:

۵ مسئولیت‌های محصلین، استادان و کارمندان

۶ ۱. احترام به قوانین نظام، پوهنتون، و اصول اخلاقی:

۶ ۲. اجتناب از رفتارهای ناعادلانه مانند تقلب و تبعیض:

۶ ۳. مشارکت در ایجاد محیط مثبت آموزشی:

۷ ۴. اشتراک در برنامه‌های پوهنتون:

فصل دوم

۸ تعهدات معاونیت محصلان

۸ ۱. تربیت فکری محصلین:

۹ ۲. توزیع به موقع اسناد تحصیلی:

۹ ۳. ارائه خدمات مشاوره برای حل مشکلات محصلین:

۹ ۴. نظارت بر توزیع عادلانه منابع و فرصت‌ها:

۱۰ ۵. رسیدگی به شکایات محصلین، استادان و کارمندان به شیوه سریع و شفاف:

۱۰ ۶. انجام تمام امور مطابق به لایحه وظایف:

- ۱۰..... محیط مناسب آموزشی:.....
- ۱۱..... ۱. ایجاد محیطی امن و محترمانه برای یادگیری:.....
- ۱۱..... ۲. فراهم سازی امکانات آموزشی برابر برای همه:.....
- ۱۲..... توزیع فرصت‌های عادلانه.....
- ۱۲..... ۱. دسترسی برابر به بورسیه‌ها، امکانات و منابع:.....
- ۱۲..... ۲. جلوگیری از تبعیض در انتخاب محصلان، استادان، و کارمندان برای فرصت‌های خاص:.....
- ۱۳..... ارزیابی منصفانه:.....
- ۱۳..... ۱. شفافیت در امتحانات و نمره‌دهی:.....
- ۱۴..... ۲. اطلاع رسانی دقیق از معیارهای ارزیابی به محصلین، استادان، و کارمندان:.....
- ۱۴..... جلوگیری از بی‌عدالتی‌ها:.....
- ۱۵..... ۱. ایجاد کمیته برای رسیدگی به بی‌عدالتی‌ها:.....
- ۱۵..... ۲. موجودیت اصول، قوانین و مقررات که از سوءاستفاده از قدرت جلوگیری نماید:.....

فصل سوم

- ۱۷..... سمع و طاعت.....
- ۱۷..... ۱. احترام به قوانین و مقررات پوهنتون و اجرای آن توسط تمام اعضا:.....
- ۱۸..... ۲. همکاری محصلین، استادان و کارمندان در اجرای اصول، انصاف و عدالت:.....
- ۱۸..... ۳. همکاری با اساتید و مسئولین برای ایجاد محیطی سالم و مثبت.....
- ۱۸..... شوه‌هایی تطبیق انصاف و عدالت:.....
- ۱۹..... ۱. ایجاد شورای انصاف و عدالت:.....
- ۱۹..... ۲. امکان ثبت شکایت محرمانه و رسیدگی سریع به آن‌ها:.....
- ۲۰..... موارد تخلف.....
- ۲۰..... ۱. شناسایی و برخورد با هرگونه رفتار ناعادلانه:.....
- ۲۱..... ۲. انواع تخلفات و برخورد با آن‌ها:.....
- ۲۲..... اجرا و نظارت.....
- ۲۲..... ۱. نقش و وظایف کمیته‌های انصاف و عدالت و نظم و دسپلین:.....
- ۲۲..... وظایف کمیته نظم و دسپلین.....

- ۲۲.....وظایف کمیته انصاف و عدالت
- ۲۳.....۲. اهمیت نظارت و پاسخ گویی:
- ۲۳.....۳. تعامل با سایر بخش‌ها:
- ۲۴.....نتیجه گیری
- ۲۵.....تأیید پالیسی انصاف و عدالت پوهنتون کندز

مقدمه

الحمد لله الذي أمر بالعدل والإحسان، ونهى عن الظلم والطغيان، والصلاة والسلام على سيدنا محمد الذي أرسل رحمة للعالمين، وعلى آله وصحبه أجمعين. أما بعد:

اقامه عدل در بین مردم از جمله مهمترین مبادی اسلام است، انصاف، حمایت مظلوم و حقش را از ظالم گرفتن از جمله مهمترین صفات نظام اسلامی است الله متعال می فرماید: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ [سورة النحل: ۹۰].

و اکنون ما در راستای تحقق این اصول والای اسلامی، این پالیسی را که بر مبنای عدالت و انصاف است، ارائه میکنیم تا حقوق تمام محصلین تضمین گردد و روح عدالت در نهاد های تحصیلی ما تقویت گردد، در شریعت اسلامی نه تنها تأمین عدالت یک امر نیک است بلکه بر نظامهای اسلامی واجب است تا بین اهل کشور، ولایت ویا اداره عدالت را تأمین نماید الله متعال میفرماید: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ﴾ [سورة نساء: ۵۸] ترجمه: (خداوند به شما فرمان می دهد که امانت ها را به اهلش بسپارید و هنگامی که میان مردم داوری می کنید، به عدالت داوری کنید).

قرآنکریم با اسلوب های مختلف بر تأمین عدالت و از بین بردن ظلم اشاره میکند از آن جمله آیات که به طرز دیگر به این موضوع اشاره دارد این قول الهی است که میفرماید: ﴿وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا ۖ اَعْدِلُوا هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾ [سورة مائده: ۸] ترجمه: (و دشمنی با گروهی نباید شما را بر آن دارد که عدالت نکنید. عدالت کنید که به تقوا نزدیکتر است).

همچنان الله متعال پیامبر صلی الله علیه وسلم را مخاطب قرار داده میفرماید: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ﴾ [سورة نساء: ۱۰۵] ترجمه: (ما این کتاب را به حق بر تو نازل کردیم تا میان مردم به آنچه خدا به تو آموخته حکم کنی).

بناء این پالیسی بر اساس اصول اسلامی، ارزش های فرهنگی افغانستان و معیارهای علمی جهانی در سه فصل تدوین شده است.

وهدف آن تقویت عدالت، برابری و شفافیت در محیط های تحصیلی و اطمینان از فراهم کردن فرصت های برابر برای تمام محصلین است.

فصل اول

این فصل شامل موضوعات ذیل است:

- اصول کلی
- حقوق محصلین
- مسئولیت های محصلین

اصول کلی

در نظام های آموزشی مبتنی بر ارزش های اسلامی، اصول عدالت، برابری و احترام به کرامت انسانی از جایگاه والایی برخوردار است. این اصول، پایه گذار یک محیط یادگیری سالم و موفق هستند و تضمین می کنند که هر فرد، فارغ از تفاوت های قومی، مذهبی، یا اجتماعی، بتواند به حقوق و فرصت های مساوی دسترسی داشته باشد، بناء نظام تحصیلی تحت اسم پوهنتون کندز نیز به اصول کلی ذیل استوار است:

۱. رعایت کرامت انسانی و ارزش های اسلامی:

در اسلام، کرامت انسانی یک اصل بنیادین است که همگان بدون هیچ گونه تبعیضی از آن برخوردارند. چنانچه الله متعال در سوره اسراء میفرماید: ﴿وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ﴾ [سوره اسراء: ۷۰]. ترجمه: (ما فرزندان آدم را کرامت بخشیدیم).

بر این اساس، هر محصل باید در محیط عاری از تبعیض و تحقیر، با حفظ کرامت انسانی خود تحصیل خویش را به اتمام برساند.

۲. برابری در دسترسی به فرصت‌های آموزشی:

برابری در دسترسی به منابع و امکانات آموزشی یکی از حقوق مسلم هر محصل است. این اصل ایجاب می‌کند که تمام محصلین، بدون توجه به موقعیت اجتماعی، اقتصادی یا جغرافیایی، به فرصت‌های آموزشی یکسان دسترسی داشته باشند، ارشاد الله متعال در زمینه چنین است: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾ [سوره نحل: ۹۰]. ترجمه: (الله متعال به عدالت و نیکوکاری فرمان می‌دهد).

۳. پایبندی به شفافیت در تمام امور اکادمیک:

شفافیت، سنگ بنای اعتماد و صداقت در نظام‌های آموزشی است. تمام تصمیم‌گیری‌ها، ارزیابی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها باید به گونه‌ای باشد که برای محصلین قابل درک و بررسی باشد. این شفافیت کمک می‌کند تا اعتماد میان محصلین و اداره‌های پوهنتون تقویت گردد و فضای یادگیری سالم‌تر و کارآمدتری فراهم شود، رعایت این اصول نه تنها برای تضمین یک محیط آموزشی عادلانه ضروری است، بلکه باعث ایجاد انگیزه، ارتقای سطح علمی و تقویت روحیه همکاری در میان محصلین می‌گردد.

حقوق محصلین

حقوق محصلین در هر نظام تحصیلی و آموزشی سالم، جایگاهی اساسی دارد. این حقوق نه تنها تضمین‌کننده رشد علمی و شخصیتی محصلین است، بلکه به ایجاد محیطی عادلانه و برابر در مراکز تحصیلی کمک می‌کند، در نظام‌های مبتنی بر ارزش‌های اسلامی، رعایت حقوق محصلین یک مسئولیت اخلاقی و شرعی است که بر پایه اصول عدالت، انصاف و شفافیت استوار است، در این راستا، سه حق اساسی محصلین که باید مورد توجه و اجرا قرار گیرد بر علاوه حقوقی که نظام‌های تحصیلی در ادا کردن آن تلاش مینماید و اغلباً تحت این سه حقوق ذیل قرار خواهیم گرفت که قرار ذیل است:

۱. حق برخورداری از آموزش برابر و شفاف:

هر محصل حق دارد به فرصت‌های آموزشی یکسان و عادلانه دسترسی داشته باشد. این اصل تضمین می‌کند که هیچ‌گونه تبعیضی در ارائه امکانات آموزشی صورت نگیرد و تمام مراحل آموزشی به صورت شفاف و واضح انجام شود. قرآن کریم در این زمینه می‌فرماید: ﴿وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى﴾ [سوره نجم: ۳۹]. ترجمه: (و اینکه برای انسان جز حاصل تلاش او نیست.)

۲. حق اعتراض در صورت وقوع بی‌عدالتی:

در صورت بروز هرگونه بی‌عدالتی، محصلین، کارمندان، استادان و مراجعین حق دارند که نگرانی‌های خود را ابراز کنند و مطمئن باشند که شکایات آن‌ها به صورت عادلانه بررسی خواهد شد. این حق نه تنها به افراد مذکور احساس امنیت و اطمینان می‌بخشد، بلکه سبب می‌شود مسئولان نیز در اجرای وظایف خود دقت بیشتری به خرج دهند. پیامبر اسلام صلی الله علیه وسلم می‌فرماید: «انصر أخاك ظالماً أو مظلوماً» (برادرت را چه ظالم باشد و چه مظلوم یاری کن.) [صحیح بخاری].

۳. حق دریافت خدمات مشاوره:

محصلین در مسیر تحصیل خود ممکن است با چالش‌ها و مشکلات روانی، اجتماعی یا تحصیلی مواجه شوند. حق دریافت خدمات مشاوره به آن‌ها کمک می‌کند تا با این مشکلات بهتر کنار آمده و مسیر رشد و پیشرفت خود را با اطمینان بیشتری طی کنند. ارائه مشاوره همچنین نقش مهمی در پیشگیری از مشکلات روانی و ارتقای سلامت ذهنی محصلین دارد، اجرای این حقوق نه تنها به ازبین بردن بی‌عدالتی و شفافیت در محیط آموزشی کمک می‌کند، بلکه موجب افزایش اعتماد محصلین به نهادهای تحصیلی، تقویت روحیه مشارکت و ایجاد محیط مثبت و سازنده برای یادگیری نیز می‌شود.

مسئولیت‌های محصلین، استادان و کارمندان

در کنار حقوقی که برای محصلین، استادان و کارمندان در هر نظام تحصیلی تضمین می‌شود، مسئولیت‌های نیز بر عهده آنان قرار دارد که رعایت آن‌ها نقش مهمی در ایجاد محیط سالم و

سازنده برای آموزش دارد. مسئولیت‌پذیری افراد مذکور نه تنها به پیشرفت فردی آنان کمک می‌کند، بلکه بستری برای تحقق عدالت، انسجام و همکاری در نهادهای تحصیلی فراهم می‌آورد، ضمناً باعث افزایش حس مشارکت در آبادی کشور در میان محصلین، استادان و کارمندان نیز می‌گردد، در این راستا چهار مسئولیت مهم ایشان را که باید مورد توجه قرار گیرد، و آنرا مراعات نمایند شریک می‌سازیم که عبارت‌اند از:

۱. احترام به قوانین نظام، پوهنتون، و اصول اخلاقی:

هر محصل، استاد و کارمند پوهنتون باید به قوانین و مقررات حاکم بر نظام تحصیلی را رعایت نموده و اصول اخلاقی را در تمام تعاملات و فعالیت‌های خود در نظر بگیرد، این مسئولیت‌ها به حفظ نظم، اعتماد و عدالت در محیط پوهنتون کمک می‌کند، الله متعال درین مورد به یکی از بارزترین صفت از صفات نظام‌های اسلامی که باعث بقا، پیشرفت و ترقی هر نظام خصوصاً نظام‌های تحصیلی میشود اشاره نموده می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ [سوره نساء: ۵۹]. ترجمه: (ای کسانی که ایمان آورده‌اید، از خداوند، پیامبر و اولی‌الامر خود اطاعت کنید).

۲. اجتناب از رفتارهای ناعادلانه مانند تقلب و تبعیض:

رعایت انصاف و عدالت در رفتار و عملکرد یک محصل، استاد و کارمند از مهم‌ترین مسئولیت‌های یک محصل است. تقلب، تبعیض و هرگونه رفتار ناعادلانه نه تنها به اعتبار فرد آسیب می‌رساند، بلکه محیط آموزشی را نیز دچار فساد می‌کند. پیامبر اسلام (صلی الله علیه وسلم) می‌فرماید: «مَنْ عَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا» [صحیح مسلم]. ترجمه: (هر که ما را فریب دهد، از ما نیست).

۳. مشارکت در ایجاد محیط مثبت آموزشی:

محصلین، نقش مهمی در ایجاد فضای دوستانه و سازنده برای یادگیری دارند. این مسئولیت شامل همکاری با هم‌صنفان، اساتید، و اداره پوهنتون برای ایجاد محیط خلاق، محترمانه و

تشویق کننده است. همچنان جانب استادان و کارمندان نیز باید در اجرای به وقت معین امور محصلین کوشا بوده باشند که چنین محیط موجب ارتقای کیفیت آموزش و یادگیری می شود.

۴. اشتراک در برنامه های پوهنتون:

حضور فعال محصلین، استادان، و کارمندان در برنامه های علمی، دینی، فرهنگی و اجتماعی پوهنتون، به ویژه اشتراک محصلین در فعالیت ها، سمینارها، و کورس های تقویتی که از طرف معاونیت امور محصلان دایر میگردد، نه تنها فرصت های یادگیری جدیدی را برای آنان فراهم می کند، بلکه به پیشرفت و تقویت نهاد آموزشی نیز کمک می کند، ضمناً اشتراک فعال محصلین در برنامه های مذکور باعث میگردد تا ثمریت محصلین در ادارات استخدام کننده بیشتر گردد، رعایت این مسئولیت ها نشان دهنده تعهد محصلین، به اصول اخلاقی و آموزشی است و زمینه ساز موفقیت فردی و اجتماعی آنان را در نظام تحصیلی و فراتر از آن خواهد شد.

فصل دوم

فصل دوم شامل موضوعات ذیل است:

- تعهدات معاونیت محصلان
- محیط مناسب آموزشی
- و ارزیابی منصفانه

تعهدات معاونیت محصلان

معاونیت امور محصلان یکی از بخش‌های کلیدی در هر نهاد‌های تحصیلی است که وظیفه اصلی آن، حمایت و توانمندسازی محصلین در راستای رسیدن به اهداف تحصیلی و شخصی آنان است، این معاونیت با ارائه خدمات متنوع و نظارت بر امور مختلف، نقش مهمی در ایجاد یک محیط آموزشی عادلانه و مؤثر ایفا می‌کند، در ادامه به تشریح وظایف و تعهدات مهم این معاونیت می‌پردازیم:

۱. تربیت فکری محصلین:

تربیت فکری محصلین یکی از مهم‌ترین مسئولیت‌های معاونیت امور محصلان است، درین بخش وظیفه دارد که برنامه‌های را طراحی و اجرا کند که به رشد علمی، اخلاقی و فکری محصلین کمک کند. برگزاری سمینارها، کارگاه‌های آموزشی و نشست‌های علمی از جمله فعالیت‌هایی است که در این راستا انجام می‌شود. این اقدامات بر اساس آموزه‌های اسلامی و اصول انسانی تنظیم می‌گردد، البته قابل ذکر است که این فعالیت بر اساس فرموده الهی صورت می‌گیرد که می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ﴾ (سوره

التحریم آیت ۶). ترجمه: (ای کسانی که ایمان آورده اید خود و خانواده خویش را از آتش جهنم نجات دهید که آتشکده آن مردم و سنگها هستند. بر اساس همین فرموده الهی این معاونیت قسمیکه در قبال فرزندان خویش خود را مسئول میدانند در قبال محصلین همچنان خود را مسئول دانسته، و حتی الامکان در قبال شان اداء مسئولیت مینماید، قابل ذکر است که معاونیت های سه گانه دیگر پوهنتون که عبارت اند از معاونیت علمی، تحقیقات و مالی واداری نیز به سهم خویش در فراهم سازی امکانات دست داشته، و امکانات موجود دری خود را مسئول دانسته حتی الامکان امکان را برای پیشبرد این بخش در اختیار معاونیت محصلان قرار خوهم داد.

۲. توزیع به موقع اسناد تحصیلی:

یکی از وظایف حیاتی معاونیت امور محصلان، توزیع به موقع و دقیق اسناد تحصیلی است. این تعهد شامل تهیه و ارائه اسناد فارغ التحصیلی، تصدیق نامه ها و دیگر مدارک مورد نیاز محصلین می باشد. ارائه این خدمات به موقع باعث کاهش استرس محصلین و تسهیل روند کاری آنها در مراحل بعدی زندگی می شود.

۳. ارائه خدمات مشاوره برای حل مشکلات محصلین:

معاونیت امور محصلان باید خدمات مشاوره یی مناسبی را برای محصلین فراهم کند. این خدمات شامل رهنمایی در مسائل تحصیلی، روان شناسی و اجتماعی است. وجود مشاوران حرفه یی در این بخش به محصلین کمک می کند تا چالش های خود را شناسایی کرده و برای رفع آنها بهترین راه حل ها را دریابند، قابل ذکر است که معاونیت امور محصلان پوهنتون کندز برای ارائه خدمات درین بخش یک مدیریت تحت نام مدیریت مشاوره نیز دارد که درین بخش به تداوم بهتر فعالیت های خویش متعهد است.

۴. نظارت بر توزیع عادلانه منابع و فرصت ها:

یکی از اصول کلیدی در یک نظام آموزشی عادلانه، توزیع منصفانه منابع و فرصت ها است. معاونیت امور محصلان وظیفه دارد بر نحوه توزیع بورسیه ها، امکانات آموزشی، و سایر منابع نظارت کند تا اطمینان حاصل شود که هیچ گونه تبعیضی صورت نمی گیرد. الله متعال در قرآن

کریم درین زمینه چنین می‌فرماید: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ﴾ [سوره نحل: ۹۰]. ترجمه: (خداوند به عدالت و نیکوکاری فرمان می‌دهد).

۵. رسیدگی به شکایات محصلین، استادان و کارمندان به شیوه سریع و شفاف:

رسیدگی به شکایات و مشکلات محصلین، استادان، و کارمندان یکی دیگر از تعهدات مهم این معاونیت است. تمام شکایات باید با سرعت و شفافیت بررسی شوند تا اعتماد محصلین، استادان، و کارمندان به نهاد آموزشی تقویت گردد، ایجاد یک سیستم شفاف و پاسخگو برای ثبت و پیگیری شکایات، از اهمیت بالایی برخوردار است، که معاونیت محصلان پوهنتون کندز در زمینه عملاً دست به کار است، و به ادامه خدمات بهتر خویش در زمینه تعهد دارد، و از طریق دو کمیته فعال انصاف و عدالت و نظم و دسپلین این موضوعات را تعقیب و بررسی مینماید.

۶. انجام تمام امور مطابق به لایحه وظایف:

معاونیت امور محصلان موظف است که تمام فعالیت‌ها و تصمیم‌گیری‌های خود را بر اساس لایحه وظایف مشخص خویش انجام دهد. این تعهد به معنای رعایت قوانین، مقررات و اصول حرفه‌یی در تمام سطوح کاری است که به حفظ نظم و انضباط در امور تحصیلی کمک می‌کند. بناء معاونیت امور محصلان با اجرای این تعهدات، نقشی حیاتی در پیشرفت محصلین و بهبود کیفیت تحصیلی دارد. تمرکز بر عدالت، شفافیت و توانمندسازی محصلین، این معاونیت را به یکی از ارکان اساسی در هر نهاد آموزشی تبدیل کرده است.

محیط مناسب آموزشی:

محیط آموزشی یکی از عوامل اصلی در پیشرفت علمی و تربیتی محصلین است. یک محیط مناسب آموزشی نه تنها باید امکانات فیزیکی و تکنولوژیکی لازم را فراهم کند، بلکه باید بستری برای یادگیری سالم، عادلانه و محترمانه ایجاد نماید. در ادامه به توضیح دو عنصر کلیدی یک محیط مناسب آموزشی می‌پردازیم که معاونیت امور محصلان پوهنتون کندز به ایجاد چنین محیطی متعهد است:

۱. ایجاد محیطی امن و محترمانه برای یادگیری:

محیط آموزشی باید مکان امن و آرام باشد که در آن هر محصل، استاد، و کارمند احساس امنیت جسمی، روانی و اجتماعی کند. احترام متقابل بین اساتید، محصلین و کارکنان نهاد آموزشی باید به عنوان یک اصل اساسی حفظ شود. این محیط باید از هرگونه خشونت، تبعیض، تحقیر یا مزاحمت عاری باشد. پیامبر اسلام (صلی الله علیه وسلم) میفرماید: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ» [صحیح بخاری]. ترجمه: (هیچ یک از شما ایمان کامل ندارد تا زمانی که برای برادرش همان چیزی را دوست بدارد که برای خود دوست می‌دارد). یک محیط محترمانه به محصلین انگیزه می‌دهد که آزادانه افکار خود را بیان کنند، سؤال بپرسند و در بحث‌های علمی مشارکت نمایند. این امر به افزایش اعتماد به نفس و تقویت خلاقیت در محصلین کمک می‌کند.

۲. فراهم سازی امکانات آموزشی برابر برای همه:

عدالت در دسترسی به امکانات آموزشی یکی از اصول کلیدی محیط مناسب یادگیری است. این موضوع شامل توزیع منصفانه امکانات مانند کتابخانه، لابراتوار، تجهیزات تکنولوژیکی و منابع آموزشی است. هیچ محصلی نباید به دلیل موقعیت اجتماعی، اقتصادی یا جغرافیایی از این امکانات محروم بماند الله متعال میفرماید: «وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ» [سوره هود: ۸۵]. ترجمه: (و از ارزش چیزهای مردم نگاهید).

علاوه بر این، باید برنامه‌هایی برای پشتیبانی از محصلین نیازمند فراهم شود تا همه بتوانند از فرصت‌های برابر آموزشی بهره مند گردند، بناء یک محیط مناسب آموزشی که در آن امنیت، احترام، و عدالت حفظ شود، نه تنها به ارتقای کیفیت یادگیری کمک می‌کند، بلکه به پرورش محصلینی توانمند، خلاق و مسئولیت پذیر منجر می‌گردد. ایجاد چنین محیط وظیفه اساسی تمام مسئولان نهادهای تحصیلی است و تأثیرات آن به پیشرفت جامعه و آینده‌ای روشنتر منتهی می‌شود.

توزیع فرصت‌های عادلانه

توزیع فرصت‌های عادلانه در نهادهای آموزشی یکی از مهم‌ترین اصول برای تقویت عدالت اجتماعی و ایجاد محیط سالم و انگیزه بخش برای محصلین است. رعایت عدالت در توزیع منابع و فرصت‌ها به محصلین، استادان، و کارمندان این اطمینان را می‌دهد که تلاش و شایستگی آن‌ها مورد تقدیر قرار گیرد، و هیچ‌گونه تبعیضی در فرایندهای تحصیلی و اداری وجود ندارد. در این راستا، دو مورد اساسی باید مورد توجه قرار گیرد:

۱. دسترسی برابر به بورسیه‌ها، امکانات و منابع:

محصلین، و استادان باید به تمامی منابع و فرصت‌های آموزشی، پژوهشی و رفاهی به صورت برابر دسترسی داشته باشند. این موضوع شامل بورسیه‌های تحصیلی، امکانات لابراتواری، کتابخانه‌ها، و سایر منابع آموزشی است. هیچ محصل، و استاد نباید به دلیل وضعیت اقتصادی، جغرافیایی یا اجتماعی از این فرصت‌ها محروم بماند، قرآن کریم در این زمینه می‌فرماید: ﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا﴾ [سوره نساء: ۵۸].

ترجمه: (خداوند به شما فرمان می‌دهد که امانت‌ها را به اهلهای برسانید.)

که الله متعال در این آیه بر ضرورت امانت داری و عدالت در توزیع فرصت‌ها تأکید دارد، بناء برای تحقق این هدف، نهادهای تحصیلی باید سیستم‌هایی شفاف برای ارائه و تخصیص بورسیه‌ها و امکانات ایجاد کنند تا از هرگونه سوءاستفاده یا تبعیض جلوگیری شود.

۲. جلوگیری از تبعیض در انتخاب محصلان، استادان، و کارمندان برای فرصت‌های خاص:

انتخاب محصلین، استادان، و کارمندان برای فرصت‌های خاص مانند عضویت در برنامه‌های تحقیقی، مسابقات علمی یا فعالیت‌های خاص، باید بر اساس شایستگی، توانایی و معیارهای عادلانه صورت گیرد. تبعیض در این موارد می‌تواند انگیزه محصلین، استادان، و کارمندان را کاهش داده و باعث ایجاد بی‌اعتمادی نسبت به نهاد تحصیلی شود. پیامبر اسلام (صلی الله علیه وسلم) می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَىٰ صُورِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ» [صحیح مسلم]. ترجمه: (الله

متعال به ظاهر و اموال شما نگاه نمی‌کند، بلکه به قلب‌ها و اعمال شما نظر می‌افکند).

بنابراین، مسئولین نهاد های تحصیلی باید معیارهای دقیق و روشنی را برای انتخاب محصلین، استادان، و کارمندان تعیین کنند و این معیارها را به صورت شفاف به اطلاع همه برسانند. نظارت منظم بر این فرایند نیز از بروز تبعیض جلوگیری می‌کند. توزیع فرصت‌های عادلانه نه تنها به ارتقای کیفیت آموزش کمک می‌کند، بلکه فضایی ایجاد می‌کند که در آن هر محصل، استاد، و کارمند بر اساس شایستگی و تلاش خود پیشرفت می‌کند. رعایت این اصل می‌تواند پایه‌گذار یک جامعه عادلانه تر و توانمندتر باشد و موجب افزایش اعتماد و رضایت محصلین، استادان، و کارمندان از نهادهای تحصیلی شود.

ارزیابی منصفانه:

ارزیابی منصفانه یکی از ارکان اساسی نظام تحصیلی است که بر پایه عدالت، شفافیت و صداقت استوار است. این موضوع نقش مهمی در تشویق محصلین، استادان، و کارمندان به تلاش بیشتر، رشد علمی و اعتمادسازی میان آنان و نهادهای تحصیلی دارد. برای اطمینان از اینکه ارزیابی‌ها عادلانه انجام می‌شوند، دو اصل کلیدی باید رعایت شود:

۱. شفافیت در امتحانات و نمره‌دهی:

یکی از مهم‌ترین عوامل ارزیابی منصفانه، شفافیت در مراحل برگزاری امتحانات و نمره‌دهی است، که این شفافیت شامل موارد زیر می‌شود:

۱. طراحی سوالات امتحان بر اساس معیارهای علمی و محتوای تدریس شده.
۲. اعلام زمان و شرایط امتحانات به محصلین، استادان، و کارمندان به صورت دقیق و به موقع.
۳. ثبت و ارائه نمرات با دقت و شفافیت، طوری‌که هر محصل، استاد و کارمند بتواند نمره خود را بررسی و در صورت نیاز اعتراض نماید.

برگزاری امتحانات و ارزیابی‌ها به صورت شفاف و با استفاده از روش‌های منظم، از بروز شبهات و احساس بی‌عدالتی در میان محصلین، استادان، و کارمندان جلوگیری می‌کند و اعتماد آنان به

نظام تحصیلی را تقویت می نماید، که درین مورد معاونیت امور محصلان پوهنتون کندز با تطبیق سیستم کتنگ خود را به این اصل پابند میداند، قابل ذکر است که معاونیت علمی، و معاونیت مالی واداری نیز بخاطر اخذ امتحان استادان و کارمندی که جدیداً به این نهاد تحصیلی جذب میگردند از شیوه های منظور شده وزارت تحصیلات عالی امارت اسلامی افغانستان استفاده می نمایند.

۲. اطلاع رسانی دقیق از معیارهای ارزیابی به محصلین، استادان، و کارمندان:

محصلین باید از معیارها و ملاک هایی که بر اساس آنها ارزیابی می شوند، به خوبی آگاه باشند، این اطلاع رسانی می تواند شامل موارد زیر باشد:

۱. ارائه برنامه های درسی و اهداف آموزشی در ابتدای هر دوره.
 ۲. توضیح دقیق معیارهای نمره دهی، از جمله نمره دهی به هر بخش پارچه امتحانات، پروژه ها، و تکالیف، وغیره.
 ۳. شفاف سازی روش محاسبه نمرات و ارائه معلومات کافی پس از ارزیابی.
- پس زمانی که محصلین، استادان، و کارمندان به خوبی از معیارها و نتایج آگاه باشند، می توانند عملکرد خود را بهتر مدیریت کنند و اهداف آموزشی خود را به طور مؤثرتری تعقیب نمایند. بناء شفافیت در امتحانات و نمره دهی و اطلاع رسانی دقیق معیارهای ارزیابی، دو عامل اساسی برای تحقق ارزیابی منصفانه هستند. رعایت این اصول باعث می شود محصلین، استادان، و کارمندان با اطمینان و انگیزه بیشتری به تحصیل بپردازند و اعتماد آنان به نهادهای تحصیلی تقویت گردد. چنین فرایندی نه تنها به پیشرفت محصلین، استادان، و کارمندان کمک می کند، بلکه موجب ارتقای کیفیت کلی نظام تحصیلی نیز می شود.

جلوگیری از بی عدالتی ها:

بی عدالتی در نهادهای آموزشی می تواند منجر به کاهش اعتماد محصلین، استادان کارمندان و مراجعین همچنان ایجاد نارضایتی و تخریب محیط تحصیلی گردد، برای جلوگیری از این مشکل، تدابیری مشخص باید اتخاذ گردد. ایجاد ساختارها و مقررات عادلانه، همراه با نظارت

و پاسخ‌گویی، از مهم‌ترین راهکارها برای مقابله با بی‌عدالتی‌ها در محیط تحصیلی است. در این راستا، دو اقدام اساسی لازم است که عبارت‌اند از:

۱. ایجاد کمیته برای رسیدگی به بی‌عدالتی‌ها:

وجود یک کمیته مستقل و متخصص برای رسیدگی به شکایات و موارد بی‌عدالتی، نقش مهمی در رفع اختلافات و احقاق حقوق محصلین، استادان و کارمندان دارد. این کمیته باید ویژگی‌های زیر را داشته باشد:

۱. استقلال و بی‌طرفی: اعضای کمیته نباید تحت تأثیر فشارها یا منافع شخصی قرار گیرند.
۲. شفافیت: تمام مراحل رسیدگی به شکایات باید به صورت شفاف و مستند انجام شود.
۳. سرعت در رسیدگی: شکایات باید در کوتاه‌ترین زمان ممکن بررسی و نتایج آن به اطلاع محصلین قرار گیرد.

پس ایجاد چنین کمیته باعث می‌شود محصلین، استادان و کارمندان احساس کنند حقوق آن‌ها محترم شمرده می‌شود و در صورت بروز مشکل، می‌توانند به این کمیته مراجعه نمایند، قابل ذکر میدانم که پوهنتون‌های افغانستان از کمیته‌ها با خصوصیات مذکور به سطح پوهنتون برخوردار می‌باشند که تحت اثر معاونیت‌های محصلان فعالیت مینمایند، که آن کمیته‌ها عبارت‌اند از کمیته انصاف و عدالت، و کمیته نظم و دسپلین.

۲. موجودیت اصول، قوانین و مقررات که از سوءاستفاده از قدرت جلوگیری نماید:

وجود قوانین و مقررات روشن و جامع که تضمین‌کننده عدالت و مانع سوءاستفاده از قدرت در محیط آموزشی باشد، این اصول باید شامل موارد زیر باشد:

۱. تعریف شفاف وظایف و اختیارات: تمامی مسئولان، اساتید و کارکنان باید وظایف و اختیارات خود را به خوبی بشناسند و از تجاوز به موارد غیرمجاز خودداری نمایند.
۲. تدوین مقررات انضباطی: مقرراتی باید تدوین شود که سوءاستفاده از قدرت را به طور جدی منع کند و برای متخلفین مجازات‌هایی مشخص در نظر بگیرد.
۳. نظارت و پاسخ‌گویی: یک سیستم نظارتی قوی باید برای بررسی عملکرد افراد و اطمینان از اجرای صحیح مقررات وجود داشته باشد.

زیرا هر مسئول به اساس صلاحیت و لایحه و ظایف پاسخگو است ، پیامبر(صلی الله علیه وسلم) می فرمایند: «أَلَا كَلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ» [صحیح بخاری]. ترجمه: (آگاه باشید همه یی شما(مثل) چوپان هستید و درباره زیرمجموعه‌های خود پاسخگو خواهید بود). این حدیث بر اهمیت مسئولیت پذیری و نظارت تأکید دارد که در نظام‌های تحصیلی نیز باید رعایت شود، پس برای جلوگیری از بی‌عدالتی در نهادهای تحصیلی ، وجود کمیته‌های رسیدگی به شکایات و تدوین قوانین جامع و شفاف ضروری است. این اقدامات به ایجاد محیط عادلانه و اعتمادساز کمک می کند و باعث تقویت انگیزه و رضایت محصلین، استادان و کارمندان می شود. رعایت عدالت و اصول اخلاقی در تمامی سطوح نهاد تحصیلی ، پایه یی برای موفقیت فردی و جمعی محصلین، استادان، کارمندان و تقویت نظام تحصیلی است.

فصل سوم

فصل سوم شامل موضوعات ذیل است:

- سمع و طاعت
- موارد تخلف
- نتیجه گیری

سمع و طاعت

سمع و طاعت از اصول بنیادین در اسلام همچنان یکی از ارکان موفقیت در هر نظام است. این اصل به معنای احترام به قوانین و مقررات، همراه با تلاش برای اجرای آن‌ها توسط همه اعضای نهاد تحصیلی است. در محیط‌های علمی، رعایت سمع و طاعت نه تنها به ایجاد نظم و انضباط کمک می‌کند، بلکه پایه‌ی برای تقویت همکاری، عدالت و شفافیت در میان محصلین، کارمندان و مسئولین است. در این راستا، دو مورد کلیدی قابل توجه است:

۱. احترام به قوانین و مقررات پوهنتون و اجرای آن توسط تمام اعضا:

احترام به قوانین و مقررات یکی از ضروری‌ترین وظایف تمامی اعضای یک نهاد تحصیلی است. این امر شامل رعایت قوانین آکادمیک، اخلاقی و انضباطی می‌باشد. محصلین، اساتید و کارکنان باید:

۱. به مقررات پوهنتون پایبند باشند و آن را راهنمای رفتار خود قرار دهند.
۲. با رعایت این قوانین، الگویی برای دیگران باشند و از هرگونه رفتار مخالف با اصول نهاد تحصیلی اجتناب کنند.

الله متعال در سوره نساء میفرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ [سوره نساء: ۵۹]. این آیه به اهمیت پیروی از رهبران و قوانین تأکید دارد که در نظام‌های تحصیلی نیز باید به خوبی رعایت شود، پس اجرای قوانین به صورت یکسان و بدون تبعیض، عامل مهمی در ایجاد محیط منظم و عدالت محور است که همه اعضا از وظایف و حقوق خود آگاه باشند.

۲. همکاری محصلین، استادان و کارمندان در اجرای اصول، انصاف و عدالت :

محصلین، استادان و کارمندان نه تنها باید خود به قوانین و اصول پایبند باشند، بلکه وظیفه دارند در اجرای انصاف و عدالت در محیط تحصیلی همکاری کنند. این همکاری شامل موارد زیر می‌شود:

۱. مشارکت فعال در برنامه‌ها و فعالیت‌هایی که برای ترویج عدالت و انصاف برگزار

می‌شود.

۲. گزارش هرگونه بی‌عدالتی یا تخلف به مسئولین مربوطه.

۳. همکاری با اساتید و مسئولین برای ایجاد محیطی سالم و مثبت.

زمانی که محصلین در اجرای عدالت و انصاف همکاری کنند، روحیه مسئولیت پذیری در آنها تقویت شده و محیط آموزشی به فضایی سالم تر و موفق تر تبدیل می‌شود، بناء سمع و طاعت در محیط‌های آموزشی به معنای احترام به قوانین، همکاری در اجرای اصول و پایبندی به عدالت است. رعایت این اصول توسط تمامی اعضای نهاد آموزشی باعث ایجاد نظم، افزایش اعتماد و بهبود کیفیت آموزش می‌شود. با اجرای این موارد، محیط آموزشی می‌تواند به هدف اصلی خود، یعنی تربیت نسل‌های آگاه، مسئولیت‌پذیر و عدالت‌محور دست یابد.

شوه‌هایی تطبیق انصاف و عدالت:

تطبیق انصاف و عدالت در محیط‌های تحصیلی، به ویژه در پوهنتونها، تضمین کننده اعتماد محصلین، استادان و کارمندان به نظام تحصیلی و ایجاد محیطی سالم و مثبت برای یادگیری است. برای تحقق این هدف، ابزارها و سازوکارهای مشخصی باید طراحی و اجرا شوند که

شفافیت، پاسخ‌گویی و مسئولیت‌پذیری را در اولویت قرار دهند، در این راستا، دوروش کلیدی کاراست که عبارت اند از:

۱. ایجاد شورای انصاف و عدالت:

یکی از مؤثرترین شیوه‌های تطبیق عدالت در نهادهای تحصیلی، ایجاد یک کمیته تخصصی است که به بررسی و رسیدگی به موارد مرتبط با بی‌عدالتی می‌پردازد، که اغلبا در پوهنتونها افغانستان بنام کمیته‌های انصاف و عدالت و کمیته بی‌نظم و دسپلین نام گذاری شده اند، که این کمیته‌ها باید ویژه‌گی‌های زیر را داشته باشد:

۱. ترکیب اعضا: کمیته متشکل از اساتید، مسئولین، نمایندگان محصلین و کارشناسان مستقل باشد تا بی‌طرفی آن تضمین گردد.

۲. مسئولیت‌ها: وظیفه اصلی این کمیته‌ها، بررسی شکایات، پیشنهاد اصلاحات و نظارت بر اجرای اصول عدالت در تمام بخش‌های نهاد تحصیلی است.

۳. شفافیت: تمامی مراحل تصمیم‌گیری کمیته‌های مذکور باید مستند و قابل پیگیری باشد. این کمیته با ایجاد فضای اعتماد و شفاف، تضمین می‌کند که هیچ کس از حقوق خود محروم نشود و تمام اختلافات به صورت عادلانه حل و فصل شوند.

۲. امکان ثبت شکایت محرمانه و رسیدگی سریع به آن‌ها:

ثبت و رسیدگی سریع به شکایات یکی از راه‌های اساسی برای جلوگیری از بی‌عدالتی و ایجاد محیطی سالم است، این سیستم باید:

۱. محرمانه باشد: محصلین، استادان و کارمندان باید بتوانند بدون نگرانی از عواقب یا افشای هویت، شکایات خود را ثبت کنند.

۲. سریع و کارآمد باشد: شکایات به طور فوری بررسی شده و نتایج به شاکی اطلاع داده شود.

۳. دسترسی به آن آسان باشد: از طریق روش‌های مختلف مانند روش‌های آنلاین، صندوق شکایات یا خطوط تلفن خاص، امکان ثبت شکایات فراهم باشد.

و این کار علاوه از فواید دنیوی اجر اخروی نیز دارد، درین مورد پیامبر (صلی الله علیه وسلم) میفرماید: «مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ» [صحیح مسلم]. ترجمه: (هرکس از شما منکری را ببیند، باید آن را با دست خود تغییر دهد؛ اگر نتوانست، با زبان خود؛ و اگر نتوانست، با قلب خود آنرا منع کند).

این سیستم به محصلین، استادان و کارمندان فرصت می‌دهد که نگرانی‌های خود را به شیوه‌ای مؤثر بیان کنند و مطمئن باشند که عدالت برقرار خواهد شد، پس ایجاد کمیته‌های انصاف و عدالت، و نظم و دسپلین و فراهم سازی امکان ثبت شکایت محرمانه، ابزارهای مؤثری برای تطبیق عدالت در محیط‌های تحصیلی هستند. این روشها علاوه بر رفع مشکلات و بی‌عدالتی‌ها، محیط امن، منصفانه و شفاف ایجاد می‌کنند که در آن تمامی اعضای نهاد تحصیلی بتوانند به طور برابر و با اعتماد کامل مشارکت داشته باشند.

موارد تخلف

برای تضمین عدالت و انصاف در یک نهاد تحصیلی، شناسایی و برخورد با موارد تخلف، امری ضروری است. تخلفات معمولاً شامل رفتارهایی هستند که اصول اخلاقی، قوانین و مقررات نهاد تحصیلی را نقض کرده و بر محیط تحصیلی تأثیر منفی می‌گذارند. شفاف سازی این موارد و تعیین تقابل مناسب برای پیشگیری و برخورد با آنها، به بهبود نظم و عدالت در محیط تحصیلی کمک می‌کند، پس برای تقابل با آن باید به موارد زیر توجه کرد:

۱. شناسایی و برخورد با هرگونه رفتار ناعادلانه:

هرگونه رفتار ناعادلانه که منجر به نقض حقوق محصلین، استادان و کارمندان یا دیگر اعضای نهاد تحصیلی شود، باید به طور جدی شناسایی و با آن برخورد شود. این رفتارها ممکن است شامل موارد زیر باشد:

۱. نمره دهی ناعادلانه بودن عمل انجام شده توسط اساتید عضو کمیته.
۲. اعمال جزاها در صورت تبعیض آمیز یا غیریکسان بودن عمل انجام شده.
۳. بی‌توجهی به شکایات محصلین، استادان و کارمندان و نادیده گرفتن مشکلات آنها.

پس شناسایی رفتارهای ناعادلانه و برخورد شفاف با آنها، باعث اعتمادسازی میان محصلین، استادان، کارمندان و مسئولین و ایجاد یک محیط سالم و عادلانه می شود.

۲. انواع تخلفات و برخورد با آنها:

تخلفات ممکن است اشکال مختلفی داشته باشند که هر یک به طور مستقیم یا غیرمستقیم عدالت و انصاف را نقض می کنند. برخی از مهم ترین این تخلفات عبارتند از:

۱. تبعیض: اعمال رفتار متفاوت و ناعادلانه بر اساس قومیت، جنسیت، زبان یا مذهب.
۲. تقلب: تلاش غیرقانونی برای کسب نمره یا موفقیت، مانند استفاده از منابع غیرمجاز در امتحانات.

۳. سوءاستفاده از قدرت: استفاده از موقعیت شغلی یا مسئولیتی برای اهداف شخصی یا تهدید دیگران.

۴. خشونت و درگیری: هرگونه نزاع، جنگ لفظی یا فیزیکی که نظم و آرامش محیط آموزشی را مختل نماید.

درین مورد پیامبر گرامی (صلی الله علیه وسلم) میفرمایند: «لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ» [سنن ابن ماجه]. ترجمه: (هیچ کس نباید به دیگری ضرر برساند یا از دیگری ضرر بپذیرد).

پس برای پیشگیری و برخورد با این تخلفات، باید قوانین روشن تدوین شود: تمامی اعضای نهاد آموزشی باید از مقررات آگاه بوده و پیامدهای تخلف را بدانند، و روشهای شفاف برای گزارش تخلف فراهم شود: محصلین و کارکنان باید بتوانند به صورت محرمانه تخلفات را گزارش دهند، همچنان برخورد عادلانه صورت گیرد: رسیدگی به تخلفات باید با رعایت عدالت و شفافیت انجام شود.

پس به این نتیجه میرسیم که برخورد با موارد تخلف، یکی از مهم ترین وظایف هر نهاد تحصیلی است. شناسایی رفتارهای ناعادلانه، پیشگیری از تخلفات و اعمال مجازاتهای مناسب، محیطی منصفانه و قانونمند ایجاد می کند که در آن تمامی اعضا می توانند با اطمینان و آرامش به فعالیت های علمی و تحصیلی خود ادامه دهند. تطبیق این موارد، گامی مؤثر در راستای تقویت عدالت و اعتماد در محیط تحصیلی خواهد بود.

اجرا و نظارت

برای اطمینان از تطبیق موفقیت آمیز پالیسی عدالت و انصاف در نهادهای تحصیلی، وجود یک بخش مسئول برای اجرا و نظارت ضروری است. در پوهنتون کندز، کمیته انصاف و عدالت و نظم و دسپلین مسئولیت نظارت بر اجرای این پالیسی را بر عهده دارد. این کمیته نقش کلیدی در تضمین عدالت، رعایت قوانین، و حفظ نظم و شفافیت در محیط تحصیلی را ایفا می‌کند.

۱. نقش و وظایف کمیته‌های انصاف و عدالت و نظم و دسپلین:

این کمیته به عنوان یک بازوی اجرایی پوهنتون، وظیفه نظارت و تضمین اجرای مفاد این پالیسی را دارد، چون کمیته های مذکور لایحی وظایف مشابه به هم دارد بناء مهم ترین وظایف این کمیته عبارت اند از:

وظایف کمیته نظم و دسپلین

۱. نظارت بر اجرای قوانین و مقررات: کمیته موظف است که تمامی اعضای نهاد آموزشی (محصلین، اساتید، و کارکنان) را در راستای رعایت مقررات و اصول اخلاقی نظارت کند.
۲. رسیدگی به تخلفات: در صورت وقوع تخلفات، کمیته موظف است که شکایات را بررسی و تصمیمات عادلانه و مناسب اتخاذ نماید.
۳. ارائه گزارش های دوره ای: کمیته باید گزارش های منظم از وضعیت اجرای پالیسی، چالش ها و پیشنهادات خود را به مسئولین پوهنتون ارائه دهد.
۴. احضار و انجام مصاحبه حضوری از متخلفین که علیه آنان شکایت درج گردیده، و صادر نمودن فیصله در مورد شکایت درج شده.

وظایف کمیته انصاف و عدالت

۱. آموزش و آگاهی: کمیته باید برنامه هایی برای آگاه سازی محصلین و کارکنان از حقوق و مسئولیت های خود ترتیب دهد.

۲. ترویج روحیه دوستی و هم‌پذیری میان محصلین، و در صورت ضرورت میان اعضای پوهنتون.

۳. ایجاد فضای سالم آموزشی، کاهش تعصب و تبعیض و ریشه‌یابی آن.

۴. جلوگیری از اعمال حرکت‌های منازعه‌آمیز میان محصلان.

۵. باز نمودن صندوق شکایات، ورسیده‌گی به مشکلات موجه.

۶. و اجرای سایر وظایف مطابق هدایات آمرین مافوق.

۲. اهمیت نظارت و پاسخ‌گویی:

نظارت صحیح و مستمر، تضمین‌کننده اجرای عادلانه و مؤثر این پالیسی است. برخی از جنبه‌های مهم نظارت شامل موارد زیر می‌شود:

۱. شفافیت در تصمیم‌گیری: تمامی مراحل بررسی تخلفات و اجرای مقررات باید به صورت شفاف و مستند انجام شود.

۲. پاسخ‌گویی: کمیته‌ها باید در برابر تصمیمات و اقدامات خود پاسخ‌گو بوده و اطمینان حاصل کند که هیچ تبعیض یا بی‌عدالتی در عملکرد آن وجود ندارد.

۳. ارزیابی و بهبود: کمیته‌ها باید به صورت دوره‌یی عملکرد خود را ارزیابی کرده و در صورت نیاز، تغییراتی در روند اجرا یا نظارت اعمال کند.

۳. تعامل با سایر بخش‌ها:

کمیته‌های انصاف و عدالت و نظم و دسپلین باید با سایر بخش‌های پوهنتون، از جمله، اساتید، کارمندان و نمایندگان محصلین، همکاری نزدیک داشته باشد. این همکاری به ایجاد یک محیط هماهنگ و عدالت‌محور کمک می‌کند و از بروز سوء تفاهم‌ها یا اختلافات جلوگیری می‌نماید، پس به این نتیجه می‌رسیم که کمیته‌های انصاف و عدالت و نظم و دسپلین پوهنتون کندز، به عنوان نهاد مسئول اجرای پالیسی عدالت و انصاف، وظیفه مهمی در حفظ عدالت و نظم در محیط آموزشی دارد. با نظارت دقیق، شفافیت در عملکرد و تعامل مؤثر با سایر بخش‌ها، این کمیته می‌تواند محیط فراهم کند که تمامی اعضای پوهنتون از حقوق و فرصت‌های برابر برخوردار شوند و اصول عدالت و انصاف به بهترین شکل ممکن اجرا گردد.

نتیجه‌گیری

پس اجرای پالیسی عدالت و انصاف در نهادهای تحصیلی نه تنها یک مسئولیت اخلاقی و دینی است، بلکه پیش شرطی برای تحقق پیشرفت علمی، حفظ کرامت انسانی، و ایجاد یک محیط تحصیلی سالم به شمار می‌رود. در پوهنتونها، خصوصاً در کشورهای اسلامی مانند افغانستان، تطبیق این اصول ارزشمند تضمین می‌کند که تمامی محصلین، اساتید و کارکنان در یک فضای منصفانه، شفاف و حمایتی به فعالیت‌های علمی و تحصیلی خود ادامه دهند.

پالیسی انصاف و عدالت، چارچوبی جامع برای تنظیم روابط و تعاملات در محیط‌های تحصیلی فراهم می‌کند. این پالیسی از اصول کلی همچون رعایت کرامت انسانی و ارزش‌های اسلامی تا موضوعات جزئی‌تر مانند ارزیابی منصفانه، جلوگیری از بی‌عدالتی و تأمین محیط مناسب آموزشی را در بر می‌گیرد. تمامی بخش‌ها و اصول این پالیسی به گونه‌ی طراحی شده‌اند که از ایجاد تبعیض، بی‌عدالتی و سوءاستفاده جلوگیری می‌کند و فرصت‌های برابر را برای همه اعضای نهاد تحصیلی تضمین می‌نماید، تعهدات معاونیت امور محصلان، وظایف محصلین، و مسئولیت‌های کمیته‌های انصاف و عدالت و نظم و دسپلین همه به شکلی هماهنگ تدوین شده‌اند تا ضمن ایجاد محیطی شفاف و عادلانه، شوه‌های مؤثری برای رسیدگی به شکایات و حل مشکلات فراهم کند. نهادهای نظارتی مانند کمیته‌های انصاف و عدالت و نظم و دسپلین، و سیستم ثبت شکایات محرمانه، از ابزارهای کلیدی برای تحقق این اهداف هستند. محیط تحصیلی عادلانه، نه تنها نیازمند توزیع برابر منابع و فرصت‌ها است، بلکه مستلزم شفافیت در ارزیابی‌ها، برخورد سریع و عادلانه با تخلفات، و تحصیل و آگاهی‌دهی مداوم به اعضای نهاد تحصیلی می‌باشد. در چنین محیطی، همه اعضا می‌توانند با اعتماد کامل به قوانین و نهادهای مسئول، به رشد علمی و اخلاقی خود بپردازند.

پس پوهنتون‌کنندگان با تطبیق این پالیسی و ایجاد یک سیستم نظارتی قوی، می‌توانند الگویی برای سایر نهادهای تحصیلی در افغانستان و کشورهای اسلامی باشد. با رعایت اصول انصاف و عدالت، احترام به قوانین و ترویج ارزش‌های اسلامی، این نهاد می‌تواند به اهداف علمی و اخلاقی خود دست یابد و نسلی آگاه، عدالت‌محور و مسئولیت‌پذیر را تربیت کند که نقش مؤثری در پیشرفت جامعه ایفا نمایند.

این پالیسی راهنمایی برای ایجاد محیط عادلانه، شفاف و برابر است، تمامی اعضای پوهنتون مسئول اجرای این اصول هستند و این قول الهی که می فرماید: ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾ (سوره مائده 2). ترجمه: (در کارهای نیک و تقوا) با یکدیگر همکاری کنید و در گناه و تعدی همکاری نکنید)، مستلزم همکاری در تطبیق این پالیسی و امثاله میباشد.

تأیید پالیسی انصاف و عدالت پوهنتون کندز

پالیسی انصاف و عدالت پوهنتون کندز طی پروتوکول شماره () مورخ / / کمیته نظم و دسپلین پوهنتون کندز با اتفاق آراء مورد تأیید قرار گرفت.

همچنان این پالیسی طی پروتوکول شماره () مورخ / / کمیته انصاف و عدالت پوهنتون کندز با اتفاق آراء مورد تأیید قرار گرفت.

ضمناً این پالیسی طی پروتوکول شماره () مورخ / / کمیته پلان و پالیسی پوهنتون کندز با () آراء مورد تأیید قرار گرفت.

در نهایت این پالیسی طی پروتوکول شماره () مورخ / / شوری علمی پوهنتون کندز با اتفاق آراء مورد تأیید قرار گرفت.